

Hållbarhetsredovisning 2019

Behandlad av Kommunfullmäktige

2020-04-20 dnr KS 2020/38

Innehåll

1. Inledning	5
1.1 Varför hållbarhetsredovisa?	5
1.2 Det här är Vaxholm.....	6
2. Hållbarhetsåret 2019	7
2019 i korthet	7
2.1 Strategiskt övergripande hållbarhetsarbete	8
Arbetet med Hållbarhetsstrategi 2021-2030	8
Projektet Lokala Sverige 2019-2020.....	8
Agenda 2030 i stadens mål och resultatstyrning	8
Vaxholmarnas tankar om Vaxholm 2040	8
2.2 Var står vi idag?	10
Aktuell hållbarhets kommunranking.....	10
3. Social hållbarhet	11
3.1 Ett tryggt Vaxholm.....	11
Vaxholm näst tryggest i landet.....	11
Polisen och Vaxholms stad har skrivit under nytt medborgarlöfte	11
Samordnat trygghets och säkerhetsarbete.....	12
Trygghetsindex och legitimerade förskollärare och lärare	12
3.2 Förebygga droganvändning.....	12
Fortsatt fokus på att minska andelen unga som brukar droger	12
Utökat stöd vid missbruksproblematik	13
Tillsyn enligt alkohollagen, tobakslagen och kontroll av receptfria läkemedel.....	13
3.3 Öka hälsa och välbefinnande	13
Ny enhet för barn och unga	13
Förbättrat arbete med demens.....	14
Föräldrar är viktiga	14
Våldsprevention	14
3.4 En meningsfull fritid	15
Fritidsgården öppnas igen.....	15
Fysisk aktivitet och skärmtid årskurs 2, 5 och 8.....	15
Fler i rörelse.....	15
Uppskattade kulturaktiviteter	15
3.5 Värdegrund och ledarskap	15
4. Ekologisk hållbarhet.....	16
4.1 Minska klimatpåverkan	16
Hållbart resande	17
Energi- och klimatrådgivningen.....	17
4.2 Avfall.....	18
Hushållens avfall.....	18

Skräp och skrot	18
4.3 Energi.....	18
Energianvändningen i kommunens verksamheter	19
4.4 Måltider	19
4.5 Vatten, avlopp och dagvatten	19
4.6 Hav och marina resurser	20
4.7 Ekosystem och biologisk mångfald	20
4.8 Förskolornas och skolornas hållbarhetsarbete	22
4.9 Tillsyn.....	22
5. Ekonomisk hållbarhet	23
5.1 Hållbarhet i mål och budget	23
5.2 Upphandling och inköp	23
5.3 För våra företagare och besökare	23
5.4 Minska behovet av långvarigt ekonomiskt bistånd.....	24
6. Framåtblick 2020	25
6.1 Politiska prioriteringar	25
6.2 Hållbarhetsutmaningar framåt.....	26
Utmaningar på organisationsnivå	26
Hållbarhetsutmaningar kopplat till de globala målen.....	26
Indikatorer som vi följer kopplat till de globala hållbarhetsmålen	28
De globala målen	31

”Mänsklighetens och planetens framtid ligger i våra händer. Den ligger även i händerna på dagens yngre generation, som kommer att föra facklan vidare till kommande generationer. Vi har stakat ut vägen mot hållbar utveckling. Det är upp till oss alla att se till att resan blir framgångsrik.”

Vaxholm 2040;

en attraktiv levande skärgårdstad, där resurser används hållbart och effektivt. Invånare och verksamhetsutövare har en trygg och säker miljö med tillgänglighet till samhällsservice. Genom engagemang skapas en livskraftig stad som kan förbättra livskvaliteten för medborgarna.

Framåt för ett hållbart Vaxholm

Vaxholm är en liten ort i en stor värld men vi påverkar och påverkas av vår omgivning. Därför är det glädjande att få presentera årets hållbarhetsredovisning där Vaxholms stads arbete för att uppnå de 17 globala hållbarhetsmålen redovisas. Jag hoppas att redovisningen ska bidra till inspiration, utmaning och stolthet för oss som bor i staden och utanför.

Jag vill särskilt lyfta fram den medborgardialog som vi inledde 2019 kring vilken stad vi vill ha framåt. Med sikte på 2040 har vaxholmarna fått svara på enkät, delta i workshops och ö-möten för att beskriva hur var och en ser på vår gemensamma stad framåt. Över 1000 personer svarade på enkäten vilket visar ett stort intresse för utvecklingen framåt. Många upplever vår miljö och omgivning som värdefull och unik och vill att staden utvecklas med omsorg och i samspel med naturen. Alla svar utgör nu grund för det fortsatta arbetet i att formulera en översiktsplan för Vaxholm 2040 och en ny hållbarhetsstrategi.

Vi är en liten stad som åstadkommer mycket. Förutom att vi inlett arbetet med ny översiktsplan och hållbarhetsstrategi har vi bland annat deltagit i FN:s projekt Glokala Sverige för att stärka vår kunskap och utbyta erfarenheter kring de globala målen. Vi har rankats som den näst tryggaste staden i hela landet och vi har fortsatt utveckla arbetet för en tryggare stad för alla. Vi jobbar för att stärka den sociala hållbarheten och har bland annat öppnat fritidsverksamheten på Storstugan igen. När det gäller det ekologiska hållbarhetsperspektivet så har parker rustats, energisparåtgärder genom bland annat utbyte till LED-belysning fortsatt och måltidsenheten överträffar sina mål när det gäller klimatsmarta måltider till våra barn och unga.

Till sist vill jag nämna det tredje perspektivet, den ekonomiska hållbarheten. Här vill jag särskilt lyfta fram vårt arbete med att minska behovet av långvarigt ekonomiskt bistånd. Bland annat sker det med hjälp av Vaxholms stads jobbcoach och arbetsmarknadskoordinator som guidar personer, som står långt ifrån arbetsmarknaden, till jobb och praktikplatser.

Jag är stolt över det arbete vi gör och vill tacka alla politiker, förvaltning och invånare för att vi alla bidrar med olika pusselbitar för ett hållbart Vaxholm och en hållbarare värld.

Mycket god läsning

Malin Forsbrand
Kommunstyrelsens ordförande (C)

1. Inledning

Detta är Vaxholms stads hållbarhetsredovisning. Vårt hållbarhetsarbete är under ständig utveckling och vi arbetar hela tiden med förbättringar som skall leda till att stärka människors möjlighet att göra mer hållbara val. För att nå målen krävs en omställning av staden, samtidigt som människors beteende behöver förändras. Vi har valt att göra redovisningen så enkel som möjligt för att våra medborgare och andra intressenter ska få en övergripande inblick i hur vi arbetar.

1.1 Varför hållbarhetsredovisa?

Vaxholms hållbarhetsredovisning kompletterar stadens årsbokslut, som en separat del. Vi har redovisat stadens hållbarhetsarbete sedan 2014. Redovisningen utgör ett led i ett systematiskt arbete med styrning mot ett attraktivt och hållbart Vaxholm. Avsikten med rapporten är att fler ska kunna ta del av vad som genomförts, vad som prioriteras och vilka utmaningar vi står inför i arbetet med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. För bolag av en viss storlek är det lagstiftat att en hållbarhetsredovisning ska göras, men för offentlig verksamhet är det frivilligt. Det finns därför ingen tydlig vägledning för hur kommunerna ska hållbarhetsrapportera.

Vaxholms stad är en politiskt styrd verksamhet utifrån kommunens valda politiska majoritet. Offentlig sektor lyder under kommunallagen och ska därmed följa politiska beslut såväl nationellt som regionalt. I den nationella handlingsplan för arbetet med FN:s Agenda 2030 som beslutades 2018 framgår att Sveriges ambition är att vara ledande i genomförandet av agendan för hållbar utveckling och att kommunerna har en viktig roll i det genomförandet. Utmaningarna i hållbarhetsarbetet är till stor del globala, men lösningarna är oftast lokala.

Vaxholms stad har en betydande roll i arbetet med att visa vägen mot hållbar utveckling lokalt. Genom våra demokratiska processer och uppdrag kan vi skapa engagemang, få genomslag och åstadkomma förändring i arbetet. Kommunen är en viktig part i genomförandet inom bland annat omsorg, skola och samhällsplanering.

Vaxholms stad ska implementera målen och Agenda 2030 i alla stadens verksamheter enligt politiskt beslut KS 2017-10-26/§ 114 och en hållbarhetsstrategi ska tas fram under 2020. Den ska ange riktningen och vilka strategiska åtgärder som ska prioriteras fram till 2030, baserat på agendans mål och delmål.

Våra nuvarande lokala styrdokument inom ekologisk och social hållbarhet; *Miljöprogram för Vaxholm 2014-2020* (antagen 2014-02-10) och *Vaxholms strategi för social hållbarhet 2014- 2020* (antagen 2014) anger prioritering och riktning för stadens hållbarhetsarbete fram till och med år 2020.

Figur 1 Begreppet hållbarhet består av tre dimensioner och alla är en förutsättning för att uppnå ett hållbart samhälle

1.2 Det här är Vaxholm

- Vaxholm ligger tre mil från Stockholm och här bor det cirka 12 000 personer fördelat på 57 öar.
- Vaxholm har en strandlinje som är mer än 21 mil lång, runt öar och fastland.
- Av kommunens totala landareal består mer än 50 % av skyddad natur.
- I det senaste valet röstade 92,7 % av stadens befolkning
- 19 % uppskattar sin hälsa som dålig (länet 25 %) och 49 % har övervikt eller fetma (länet 45,3 %).
- Alkoholkonsumtionen ligger högre än länssnittet, 4 % röker dagligen och 66 % motionerar 1-2 tim/vecka.
- Tilliten till sitt bostadsområde är bland de högsta i landet (96 %), en fjärdedel klassas som låginkomsttagare och 4 % är arbetsökande.
- Kommunen är stadens största arbetsgivare med 868 medarbetare med tillsvidare- eller visstidsanställning, 24 % av dessa är män och 71 % av Vaxholms stads chefer är kvinnor.
- Kommunorganisationen består av fyra förvaltningar; stadsbyggnadsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och kommunledningskontoret som är en stödresurs till alla förvaltningar.
- Vaxholms stad har ett minoritetsstyre bestående av centerpartiet, socialdemokraterna och liberalerna.

Foto: Vaxholms stad

2. Hållbarhetsåret 2019

2019 i korthet

- Medborgardialoger med över tusen deltagare kring Vaxholm idag och hur Vaxholm ska utvecklas hållbart fram till år 2040 har genomförts. Detta som ett led i arbetet med framtagandet av en hållbarhetsstrategi och en ny översiktsplan.
- Ökad kunskap och kännedom om Agenda 2030 genom deltagande i det nationella projektet *Glokala Sverige* med syfte att utbilda, engagera och ytterligare stärka upp arbetet för att uppnå de globala hållbarhetsmålen. Målen har även implementeras i mål och budget samt i kommunens verksamhetsstyrning.
- Under året har webbsidor på www.vaxholm.se om hållbar livsstil tagits fram, där invånare kan inspireras till att bidra till ett hållbart Vaxholm. Teman är resor, bostad, konsumtion, mat, fritid, arbete och utbildning samt trädgård och vatten.
- Arbeta för att behålla den biologiska mångfalden har fortsatt genom bland annat en fältinventering av pollinatörer, åtgärder för att begränsa spridningen av invasiva arter samt riktlinjer för skogsförvaltning.
- En dagvattenstrategi har tagits fram och antagits. Den beskriver hur dagvatten från vägar och hårdgjorda ytor ska hanteras så att vattnets innehåll av föroreningar inte ska leda till en försämring av vattenkvalitén.
- Vaxholm är tryggast i länet och den näst tryggaste kommunen i landet. Nära samverkan med polis, ett samordnat trygghets- och säkerhetsarbete, trygga skolmiljöer och ett strukturerat arbete med föräldrastöd och drog förebyggande arbete kan vara bidragande faktorer till de goda resultaten.
- Många barn i Vaxholm är idrottsaktiva och det är ett jämställt idrottande. Arbeta mot en mer hållbar idrott och för att Vaxholmsborna kan vara i rörelse hela livet; spontant, i skolan och i hållbara idrotts- och motionsanläggningar har bedrivits framgångsrikt.

2.1 Strategiskt övergripande hållbarhetsarbete

Hållbarhetsenheten har under året fortsatt att utveckla strukturer och arbetssätt för att uppnå ett kvalitativt hållbarhetsarbete i hela organisationen. Enheten är en resurs och ett stöd i hållbarhetsarbetet och deltar i genomförandet av aktiviteter, kampanjer samt ansöker om bidrag för att göra utredningar och ta fram kunskapsunderlag. Enheten samordnar uppföljningen och ansvarar för hållbarhetsredovisningen.

Inom hållbarhetsredovisningen används begreppet intressenter. För att kommunens verksamheter ska bedrivas hållbart, är engagerade och medvetna medarbetare en viktig förutsättning. Andra betydelsefulla intressenter är myndigheter, näringsliv och våra politiska beslutsfattare. Under året har medborgarna fått göra sin röst hörd i medborgardialoger.

Arbetet med Hållbarhetsstrategi 2021-2030

Hållbarhetsenheten driver arbetet med att under 2019-2020 ta fram ett styrdokument som visar riktning och strategiska åtgärder för det framtida hållbarhetsarbetet. Strategin skall beskriva vilka av de globala målen och delmålen som är relevanta för Vaxholms stad. Den ska visa riktningen och vara verktyg för att planera och prioritera arbetet med ekologisk, ekonomiskt och social hållbarhet i kommunens verksamheter och i hela kommunen. Målet är att strategin antas i slutet av 2020.

Projektet Lokala Sverige 2019-2020

Vaxholm har, som en av 90 kommuner och regioner, deltagit i det nationella projektet Lokala Sverige. Projektet drivs av FN-förbundet i samverkan med SKL med syfte att utbilda, engagera och ytterligare stärka upp arbetet för att uppnå de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030. Utbildning för tjänstepersoner och kommunikationsinsatser har genomförts kopplat till projektet under året för att öka kunskapen om Agenda 2030.

Agenda 2030 i stadens mål och resultatstyrning

Under året har Agenda 2030 integrerats i stadens mål och resultatstyrning i Stratsys genom att länka nämndernas mål och indikatorer till de globala målen. Syftet är dels att följa upp och synliggöra stadens hållbarhetsarbete, möjliggöra för en kvalitativ nulägesanalys av området, lägga till nya relevanta nyckeltal att följa över tid samt möjliggöra för stadens medarbetare att identifiera gemensamma prioriteringar och åtgärder inom hållbarhetsområdet. På sikt kommer det att underlätta prioritering av strategiska åtgärder samt årlig resultatuppföljning kopplat till Hållbarhetsstrategi 2021-2030.

Vaxholmarnas tankar om Vaxholm 2040

Under våren 2019 fick boende och verksamma i Vaxholm möjlighet att ge sin syn på Vaxholm idag och hur Vaxholm ska utvecklas fram till år 2040. Detta som ett led i arbetet med framtagandet av hållbarhetsstrategin och en ny översiktsplan. Drygt 1 000 personer, med god spridning på ålder och kön, svarade på en webbenkät om Agenda 2030, kommunen och dess framtid. Det som framfördes var bland annat:

Figur 2 citat från medborgardialogen

Kommunikationer och transporter, inom kommunen, och mellan kommunen och Stockholm, Täby och Arninge framkom som mycket angelägna. Flera ansåg att ett sätt att minska transportbehovet är att gynna det småskaliga i Vaxholm, både när det gäller serviceutbud och näringsliv.

Deltagarna upplevde Vaxholms miljö och omgivning som värdefull och unik. Bevarande av grönområden utöver Bogesundslandets upplevdes av många deltagare som positivt. Ett stort antal uttryckte att utvecklingen med framtida bebyggelse ska ske med

omsorg och i samspel med den befintliga bebyggelsen och naturen. Samtidigt efterfrågades att det säkerställs att infrastrukturen hinner med och anpassas.

Viktiga aspekter var bland annat förorening av vatten, bevarande av biologisk mångfald, övergödning, nedskräpning och bevarande av naturområden.

Fler hyresrätter, billiga bostäder och bättre serviceutbud efterfrågades, samt boende för seniorer och äldre. Detta menar man skulle motverka ökade klyftor och underlätta för yngre att bo kvar i Vaxholm, vilket skulle gynna kommunens ekonomi och motverka demografiska svårigheter. Flera i åldersgrupperna över 50 år efterfrågade ökad dialog, fler sätt att påverka politiken och utöka transparensen. Bland skolelever är det framförallt en önskan om sim- och sportanläggningar samt fler fritidsaktiviteter och butiker som påtalats.

Åsikterna om kommunens värden och framtid återspeglades i hur deltagarna anser att kommunen ska prioritera i arbetet med Agenda 2030. Flest invånare anser att miljö, hälsa och utbildning har högsta prioritet. Även hållbara samhällen värderades högt.

Detta mönster följdes till viss del i hur deltagarna ansåg att de själva kunde göra skillnad inom hållbarhet. Där blev konsumtions- och miljörelaterade vanor högst prioriterade, tätt följt av hälsa.

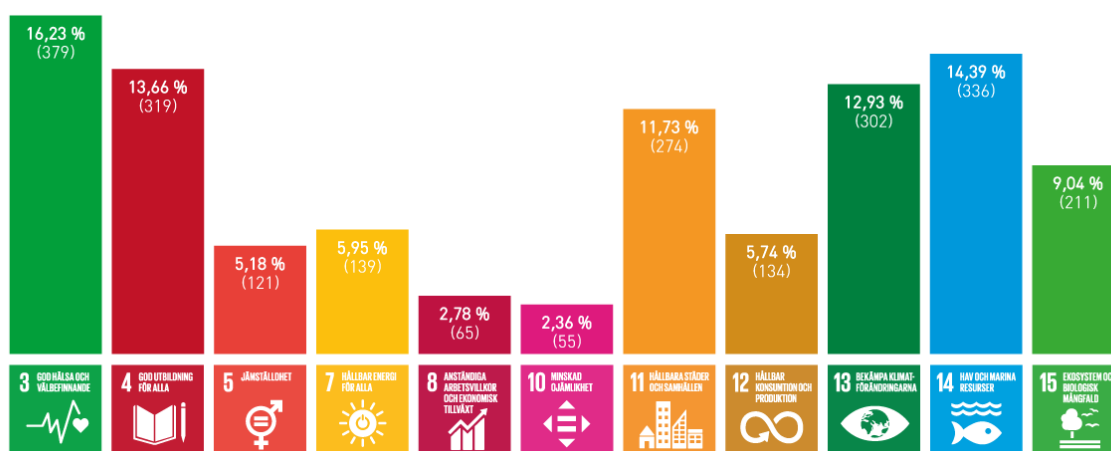

Fig. 3 Staplar som visar vilka globala mål som svaranden i enkäten anser att staden skall prioritera.

2.2 Var står vi idag?

Aktuell hållbarhets kommunranking

I årets Aktuell hållbarhets kommunranking placerade sig Vaxholm på plats 83, vilket är en försämring mot förra årets placering 51. Undersökningen mäter varje år kommunernas miljöarbete med ett antal frågor och nyckeltal. En del frågor återkommer men det finns alltid nya frågor, så resultaten är inte direkt jämförbara mellan åren. Det är ett sätt att visa bredden i kommunernas miljöarbete.

Rankningen 2019 baserades på en enkät med 31 frågor. Uppgifter hämtas också från Boverkets miljömålsenkät, Vattenmyndighetens kommunenkät, deltagande i svenskt vatten hållbarhetsindex samt uppgifter från Livsmedelsverket. Nyckeltal hämtas också från Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Det ger en sammanvägd poäng som jämförs med alla andra kommuner i landet.

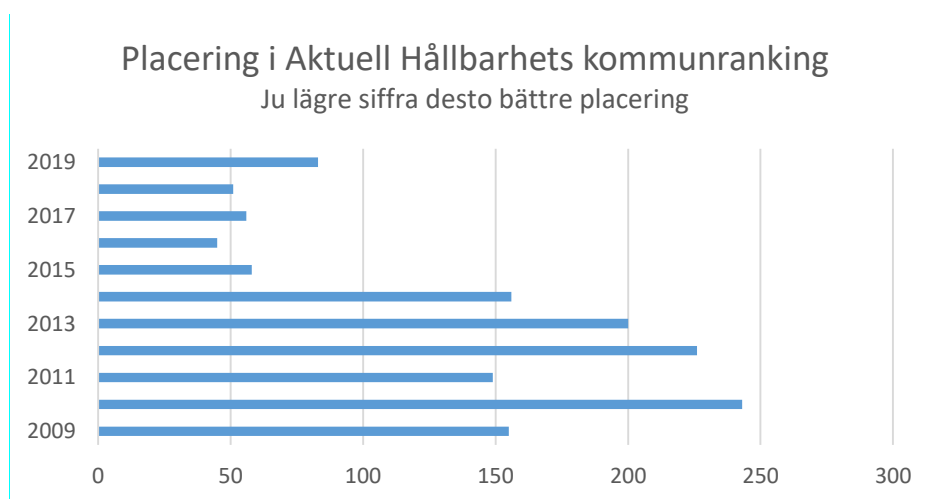

Fig. 4 Aktuell Hållbarhets årliga ranking av kommunernas hållbarhetsarbete, Vaxholms resultat

Miljö- och hållbarhetsarbetet behöver ständigt förbättrats, nya strategier, samarbeten och skärpningar av ambitioner. Vaxholms förbättringsområden ligger främst inom klimatområdet med att sätta mål och vidta åtgärder inom klimatpåverkande sektorer som transporter, avfall och minskad plastanvändning. Ett ökat samarbete med näringslivet är också angeläget i jämförelse med andra kommuner. Ett medvetet arbete med upphandling och inköp kan utvecklas mera för att styra mot en hållbar konsumtion.

3. Social hållbarhet

Följande globala mål kan kopplas till arbetet med social hållbarhet i kommunen

- 3. God hälsa och välbefinnande
- 4. God utbildning för alla
- 5. Jämställdhet
- 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 10. Minskad ojämlikhet
- 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Strategin för social hållbarhet 2015–2020 beskriver hur arbetet ska prioriteras. Vaxholms fokusområden enligt strategin är; en trygg miljö, drogförebyggande arbetet, föräldraskapsstöd och hälsofrämjande förutsättningar. Det är ett långsiktigt arbete som genomförs och följs upp inom olika delar av kommunorganisationen. De globala målen kommer successivt att vara mera styrande för arbetet med social hållbarhet och strategin ska efter 2020 ersättas med en hållbarhetsstrategi.

3.1 Ett tryggt Vaxholm

Vaxholm näst tryggast i landet

Vaxholms stad är en säker och trygg plats att leva och vistas på. Den upplevda tryggheten är fortsatt hög bland medborgarna och i *Öppna jämförelser Trygghet och säkerhet 2019* placerades Vaxholm högst i länet och näst högst i landet. Jämförelserna baseras på nyckeltal för personskador, utvecklade bränder, anmälda brott och upplevd oro och otrygghet bland invånarna. Där de flesta parametrar gått ned förutom antalet utvecklade bränder. Antalet anmälda brott i Vaxholm är fortsatt lågt. Andelen inbrott i bostad, cykelstölder och antalet stöld ur fordon ökade något medan antalet bilstölder minskade. Ytterst få våldsbrott begicks medan antalet fickstölder ökade något i jämförelse med tidigare år.

Polisen och Vaxholms stad har skrivit under nytt medborgarlöfte

För tredje året i rad har Vaxholms stad och polismyndigheten skrivit under ett gemensamt medborgarlöfte och en samverkansöverenskommelse om arbete för minskad brottslighet och ökad trygghet i kommunen. Det nya medborgarlöftet sträcker sig fram till år 2022 och lyfter fortsatt arbete med en synlig polis och en upplevd trygg miljö baserat bland annat på medborgarnas efterfrågan i utförd trygghetsmätning år 2018. Under året har arbete skett genom ökad närvaro vid större offentliga tillställningar, grannsamverkan samt drogförebyggande arbete med fokus på barn och unga genom till exempel metoden Linköpingsmodellen och via föräldramöten.

Samordnat trygghets och säkerhetsarbete

En övergripande trygghets- och säkerhetsgrupp har startats och samordnas av hållbarhetschef. Gruppen som består av polis, fritid, fastighet, säkerhet, beredskap, skola, social och larmassistans träffas kontinuerligt för att stämma av den gemensamma lägesbilden och lyfta eventuella orosmoment för åtgärder. Det har exempelvis lyfts brottsanmälan, skadegörelse på Campus och oro på Kronängsskolan.

Trygghetsindex och legitimerade förskollärare och lärare

För att säkra en kunskaps- och hälsofrämjande miljö samt hållbar utveckling för Vaxholms invånare är viktiga framgångsfaktorer trygghet och utbildade och behöriga förskollärare och lärare. Tryggheten på förskola och skola mäts genom ett *Trygghetsindex* vilket bygger på brukarenkäter bland elever och föräldrar till barn i förskolan och grundskolan upplever tryggheten i förskola/skola. Vaxholm har höga siffror då det kommer till upplevd trygghet, både hos elever och hos föräldrar.

Vaxholms stad har för första gången gått förbi Stockholms län avseende heltidsanställda förskolelärare med legitimation. Utfallet visar en ökning till totalt 31% i Vaxholm och 30% i Stockholms län. Det är emellertid lägre än riket generellt som ligger på 43%. Bland lärarna så har 73,5% lärarlegitimation och är behöriga i minst ett ämne. Det är högre än Stockholms län som totalt ligger på 69,7% och riket på 70,5 %.

“Utbildning är nyckeln till framtiden, att ge möjligheter. Samtidigt är det nyckeln till förståelse hur ett samhälle fungerar, motverkar rasism och extremism.”

Figur 5 citat från medborgardialogen

3.2 Förebygga droganvändning

Fortsatt fokus på att minska andelen unga som brukar droger

Ungdomsstödet har fortsatt arbetet med tobaksprevention för alla i årskurs sex, antilangning med Polisen inför Valborg, information på föräldramöten samt infoutskick till unga vuxna. Nattvandring har skett vid åtta tillfällen med föräldrar till elever på Kronängsskolan för ökad vuxennärvaro på stan då många unga har befunnit sig ute under de varma månaderna. Arbetet med att ta fram en handlingsplan vid drogupptäckt har påbörjats och skall spridas till samtliga verksamheter som arbetar med unga under 2020.

Andelen i årskurs nio som anger att de inte dricker alkohol ökar stadigt och ligger 2019 på 68% av pojkarna och 64% av flickorna. Även tobaksbruket går ner en aning och i årskurs nio anger 12% att de någon gång testat droger, det är en liten ökning från 9% år 2018.

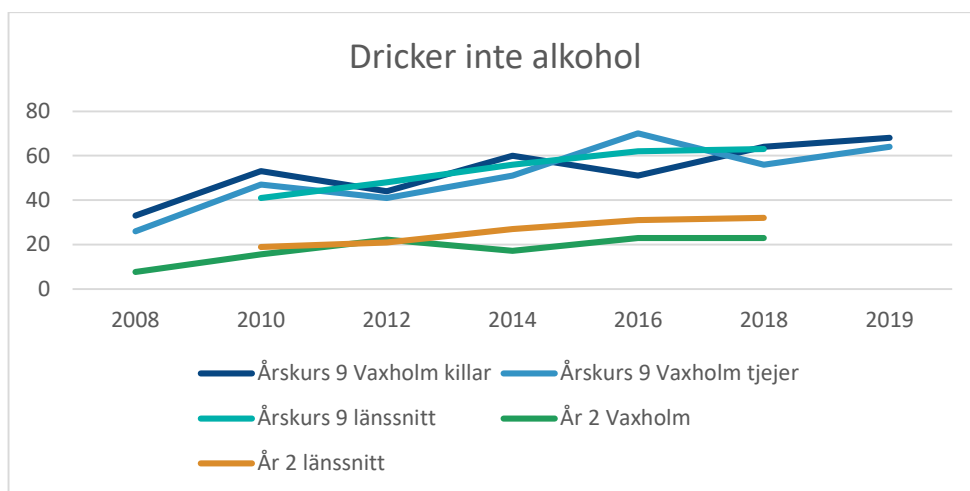

Fig. 6 Utveckling av andelen elever som svarar "Dricker ej alkohol" 2008–2019 i Stockholms-/Vaxholmsenkäten

Utökad stöd vid missbruksproblematik

Staden erbjuder nu personer med missbruks- och beroendeproblematik och/eller socialpsykiatrisk funktionsnedsättning aktiv hjälp i träningslägenheter för att hjälpa individerna till en ökad självständighet och bättre livskvalitet. Insatserna förväntas minska behovet av placering på HVB-hem.

Tillsyn enligt alkohollagen, tobakslagen och kontroll av receptfria läkemedel

SRMH, (Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor) genomför tillsyn och kontroll enligt alkohollagen, tobakslagen samt kontroll av läkemedelsförsäljning i detaljhandeln. Krogpersonal har under året erbjudits utbildning i ansvarsfull alkoholserving och 36 tillsynsbesök på serveringsställen har genomförts (Vaxholm har 35 objekt med serveringstillstånd). Inre tillsyn, som innebär kontroll av uppgifter hos Skatteverket och Polisen har genomförts av samtliga tillståndsinnehavare under året. Enligt den nya tobakslagen som trädde i kraft 2019 krävs det nu tillståndsplikt för att sälja tobak samt att de rökfria miljöerna i samhället har utökats. Det har medfört att antal objekt som säljer tobak i Vaxholm har minskat med hälften det senaste året. Åtta tillsynsbesök har gjorts på objekt som säljer tobak, folköl eller receptfria läkemedel (Vaxholm har 9 objekt). Tillsynsmyndighetens bedömning är att de tillståndspliktiga verksamheterna sköter sig väl.

3.3 Öka hälsa och välbefinnande

Ny enhet för barn och unga

Under året fick utbildningsförvaltningen en ny enhet på plats, *samverkan och stöd*. Två av socialtjänstens tidigare verksamheter, *ungdomsstödet* och *skol- och familjestödet*, har slagits samman med utbildningsförvaltningens *barn- och elevstöd*. Även *ungdomsverksamheten* (tidigare fritidsgården) ingår i enheten. Enhetens uppdrag är bland annat att genom samverkan och stöd med verksamheter och andra aktörer bidra i arbete med att stärka skolnärvaro och kvalitetssäkra arbetet för barn och elever i behov av särskilt stöd.

Förbättrat arbete med demens

Hemtjänsten i egen regi samt dagverksamheten på Kanonen har blivit stjärnmärkt, vilket innebär att samtliga medarbetare har utbildats enligt en modell Svenskt demenscentrum tagit fram. Utbildningen ger grundläggande kunskaper om kognitiva sjukdomar samt ger verktyg för medarbetarna att arbeta personcentrerat.

Föräldrar är viktiga

Stadens arbete med föräldrastöd vilar på den nationella strategin för utvecklat föräldrastöd (2018). Under det gångna året har fortsatt samordning och samverkan inom arbetet med föräldrastöd skett inom nätverket familjecentrum (staden tillsammans med Vaxholms församling samt barnavårdscentralen familjeläkarna). Antalet föräldrar som deltar i familjecentrums föräldrastöd är fortsatt mycket hög. Två kostnadsfria föräldraföreläsningar har ägt rum under året med Nina Rung, kriminolog och jämställdhetsexpert samt Martin Forster, forskare på barns självkänsla, med över 200 personer anmälda per kväll.

Ett ökat fokus har under året legat på att bättre nå barn och föräldrar i de yngre åldersgrupperna. Nära samarbete med förskolorna och rektorerna har gett resultat och lett till ett ökat behov av stöd vilket har kunnat tillgodoses genom att erbjuda tider för samtal inom en vecka.

Våldsprevention

Våld är aldrig OK – hette informationskampanjen om våld i nära relationer som Vaxholms stad presenterade bland annat på stadens busshållplatser. Våld syns inte alltid på ytan och kampanjen visar att det finns hjälp att få, både för den som är utsatt och för den som utsätter någon för våld. Kampanjen finansierades av medel från Socialstyrelsen och ledde inte till nämnvärd ökning av ärenden in via jourtelefon.

3.4 En meningsfull fritid

Fritidsgården öppnas igen

Under vårterminen startade fritidsgården igen efter att ha varit stängd under en tvåårsperiod. Verksamheten har haft 713 unga besökare, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Utöver verksamhetens ordinarie öppettider erbjöds drogfritt valborgsfirande och efterfest för de elever i årskurs nio som hade haft avslutningsmiddag inför sommarlovet. Den drogfria skolavslutningsfestivalen *FEAST 19* för åk 4–9 noterade besöksrekord med 414 besökare. Under påsk-, sommar-, höst- och jullovet erbjöds kostnadsfria lovaktiviteter för stadens barn och ungdomar. Majoriteten av aktiviteterna var fullbokade och uppskattade.

Fysisk aktivitet och skärmtid årskurs 2, 5 och 8

Enligt stadens brukarenkät var elevers fysiska aktivitet hög även 2019. Det är få elever som inte är aktiva på idrottslektionerna i skolan för alla årskurser. Vidare så har en stor andel elever (70%) tränat/motionerat 3–4 ggr eller 5 ggr och fler den senaste veckan då mätningen gjordes. En majoritet av eleverna är med i någon förening eller klubb på fritiden. Vad gäller skärmtid under vardagar hemma så har det skett en ökning av timmar för årskurs 2. För skärmtid på helgerna har det ökat för alla åldrar men framför allt för årskurs 2 och 8. Pojkar ligger något högre än flickor.

Fler i rörelse

Många barn i Vaxholm är aktiva i förening och det är ett jämställt idrottande. Arbetet med stadens idrottsstrategi *Vaxholm i rörelse* fortskrider. Nära samverkan med Stockholms idrottsförbund har skett och flera insatser har genomförts tillsammans med idrottsföreningarna, bland annat en frukostföreläsning, en nätverksträff och en prova på sportdag under höstlovet, samtliga med god uppslutning.

Uppskattade kulturaktiviteter

Både utlåning och besök på biblioteket har ökat i jämförelse med förra året. Många aktiviteter har genomförts såsom; utställningar, kulturcafé, författarbesök och öppen bokcirkel. Under året köptes en eldriven lådcykel in vilket ger biblioteket möjlighet att utvidga den uppsökande verksamheten och bli ännu mer synliga där invånare är. Årets kulturnatt blev återigen ett uppskattat arrangemang som på nytt gav publikrekord. Kulturbidrag har delats ut och i samband med kulturnatten uppmärksammades årets kulturstipendiater.

3.5 Värdegrund och ledarskap

Vaxholm stad har under 2019 tagit fram en värdegrund som ska gälla som en kompass för hela Vaxholms stad i både interna och externa möten och samarbeten. Detta arbete har bedrivits med stor delaktighet från samtliga arbetsplatser i kommunen. Vaxholm stads gemensamma värdeord är *samspel*, *engagemang* och *respekt*. Centrala rutiner ses över med målet att tydliggöra värdegrunden i Vaxholm stad. Under 2019 har också arbetet med Vaxholms stads ledarskapsidé påbörjats, där förutsättningarna för ett hållbart ledarskap i kommunen ses över. Arbetet kommer att fortsätta under 2020.

4. Ekologisk hållbarhet

Följande globala mål kan kopplas till arbetet med ekologisk hållbarhet i kommunen.

- 7. Hållbar energi för alla
- 11. Hållbara städer och samhällen
- 12. Hållbar konsumtion och produktion
- 13. Bekämpa klimatförändringarna
- 14. Hav och marina resurser
- 15. Ekosystem och biologisk mångfald

Miljöprogrammet för Vaxholm 2014–2020 är framtaget med utgångspunkt från de svenska miljökvalitetsmålen. Programmet beskriver strategiska åtgärder inom fem fokusområden:

- var miljösmärt i vardagen
- förbättra vattenkvalitén i Östersjön
- minska klimatpåverkan
- säkra biologisk mångfald
- klimatanpassa

Arbetet med miljöprogrammet är ett långsiktigt arbete som genomförs och följs upp inom olika delar av kommunorganisationen. De globala målen kommer successivt att vara mera styrande för arbetet med ekologisk hållbarhet och miljöprogrammet ska efter 2020 ersättas med en hållbarhetsstrategi.

4.1 Minska klimatpåverkan

Vaxholm är en del av Stockholmsregionen och en gemensam utmaning är att minska klimatpåverkan från transportsektorn och från konsumtionen. Regionen har tagit fram en färdplan 2050 som visar vilka åtgärder som behöver vidtas för att vi ska nå målen om klimatneutralitet.

Trafikförvaltningen och Trafikverket Färjerederiet har tydliga mål om att bli klimatneutrala vilket innebär att kollektivtrafiken och vägfärjorna ställer om till förnybara bränslen.

Bild Både hemtjänsten och biblioteket använder regelbundet cykel i tjänsten

Hållbart resande

För att underlätta för bilägare som äger eller tänker skaffa elbil planeras för flera laddstolpar på strategiska platser. En ansökan om bidrag från klimatklivet har lämnats in under 2019 för fyra nya laddplatser. Den eldrivna färjan har under sommarhalvåret transporterat 51 214 besökare fram och tillbaka till Kastellet.

Företagen har i en enkät tillfrågats om hur de ser på att en del av Hamngatan blir gågata under sommarperioden. De flesta är positiva och ser att stadskärnan lever upp när det finns en bilfri zon, flera besökare promenerar över hela gatan och det bidrar till mer liv och rörelse.

Inom den kommunala verksamheten är minskad bilåkning och omställning till förnybara bränslen en fortsatt en viktig fråga. Fordon som ska ersättas byts ut till hybrid eller elbilar. Det finns cyklar med och utan el som ett alternativ. Det totala antalet resor eller körda mil med bil har minskat något under 2019. Både hemtjänsten och biblioteket använder cykel i tjänsten.

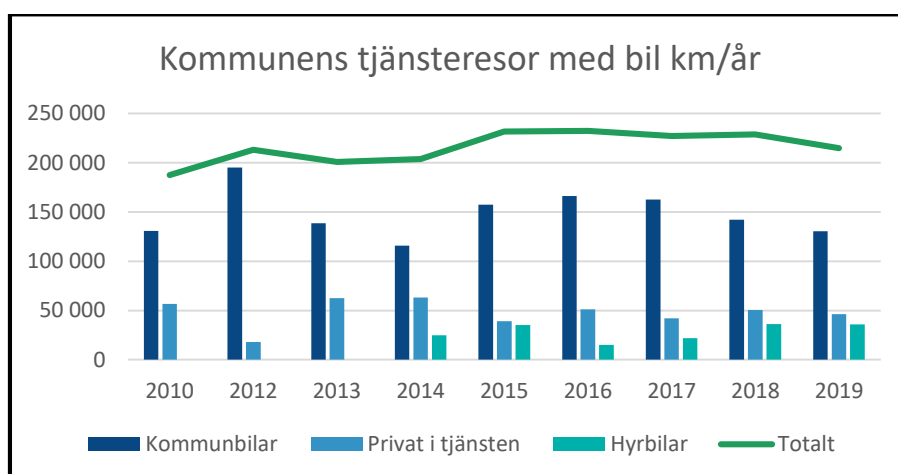

Fig. 7 Biltransporter inom kommunorganisationen

Energi- och klimatrådgivningen

Energi- och klimatrådgivningstjänsten (EKR) i Vaxholm delas med Österåkers kommun och finansieras av Energimyndigheten. Fortsatt fokus har legat på information och rådgivning om solenergi under 2019, vilket är ett specifikt uppdrag från Energimyndigheten. Intresset för laddning till el-/ laddhybridbilar ökar påtagligt och en gemensam informationskväll om fixa laddplats arrangerades i Österåker.

EKR uppmärksammade earth hour i samarbete med måltidsenheten, deltog med tipspromenad vid Överbydagen på Resarö, arrangerade en tipspromenad i samband med trafikantveckan och skrev om energismarta tips inför julen på stadens hemsida. Två skolklasser och allmänheten testade sin klimatpåverkan från olika livstilsval med hjälp av "klimatvågen".

Närvaron i stadens kommunikationskanaler har ökat under året med nyheter, artiklar och inbjudningar. Inflödet av frågor via e-post och telefon fortsätter att öka, främst om solel och laddplatser, men även uppvärmning/värmesystem och elfrågor är stadigt återkommande ämnen.

4.2 Avfall

Hushållens avfall

Roslagsvatten AB ansvarar på uppdrag av kommunen för avfallsverksamheten. I renhållningsordningen och avfallsplanen beskrivs vilka mål som ska nås och hur verksamheten ska utvecklas. Under året har arbete påbörjats med att ta fram en ny avfallsplan som ska gälla för åren 2021–2030. Avfallsmängderna från hushållen har minskat och andelen matavfall har ökat med cirka 4 procent. Det är ett resultat av att hushållen sorterar bättre och att mera material kan gå till återvinning eller för att framställa biogas. Från och med 2021 införs regler i Sverige för fastighetsnära insamling av förpackningar. Samråd och planering för att genomföra förändringarna har påbörjats under året.

Skräp och skrot

I projektet rena botten har dykare, utan ersättning, rensat havsbottarna på flera platser i kommunen. I år har ca fem ton skrot och skräp plockats upp från utvalda områden. Det kan vara allt från gamla däck till båtmotorer och kundvagnar. Strandnära områden på Överby, i gästhamnen och Norrhamnen har rensats. Ungdomar från skola och föreningsliv har, inom ramen för kampanjen städa Sverige, varit med och plockat skräp, framförallt i kommunens friluftsområden. Stiftelsen Håll Sverige rent tar varje år fram ett kommunindex som är en sammanvägd bedömning av kommunernas arbete med nedskräpning. Vaxholm hamnar på plats 16 i landet, jämfört med plats 41 år 2018.

4.3 Energi

Det regionala energikontoret på StorSthlm genomför utredningar och bjuder in till olika aktiviteter och projekt inom energi och klimatområdet. Under året har Vaxholms stad gått med i projektet eleffektiv kommun som syftar till att öka kunskaperna om effektbristen i elnätet lokalt och regionalt.

Arbetet med att ta fram en aktuell energiplan för 2021–2030 har påbörjats enligt uppdrag från kommunstyrelsen. Planen ska beskriva produktion och användning av el, värme och förnybart bränsle till transporter.

Energianvändningen i kommunens verksamheter

För kommunens verksamheter finns tillgång fjärrvärme som är 98 % fossilfri och miljömärkt el. Energianvändningen i kommunens verksamhetslokaler är något lägre per kvadratmeter än föregående år, men totalt för hela beståndet, är energianvändningen 4 % högre än föregående år. Ökningen beror på att lokalyta har tillkommit under året. Arbeta med att installera i energieffektiva belysningsarmaturer i stadens lokalbestånd har fortsatt. Utbytet av gatubelysning till energieffektiv LED-belysning sker kontinuerligt. Beslut togs om att kommunen ska ta undersöka förutsättningarna för solcellsinvesteringar.

4.4 Måltider

Måltidsenheten ansvarar för tillagning av måltider till skola och förskola i kommunen. Medvetna livmedelsinköp görs utifrån den prioriterade listan på hållbara livsmedel, framtagen av enhetens hållbarhetssamordnare.

Av den totala inköpsvolymen till skola och förskola var 35% av varorna ekologiska, jämfört med målet på 42%. En orsak till att målet inte är uppfyllt är stor efterfrågan på ekologiska livsmedel. I början av året gick mjölk- och grönsaksleverantören i konkurs vilket också förändrade utbudet av ekologiska livsmedel. Då tillgången på ekologiska livsmedel har varit begränsad har måltidsenheten följt Jordbruksverket och Livsmedelsverkets uppmaning till alla offentliga kök att stödja den inhemska livsmedelsproduktionen genom att köpa svenska råvaror. Hela 91% av inköpt köttråvara under året hade svenskt ursprung.

Måltidsenheten tar också fram ett mått på matens klimatpåverkan. Det är en beräkning av de olika ingrediensernas klimatbelastning, koldioxidekvivalenter. Satt i relation till förra årets resultat och i jämförelse med drygt 100 kommuners så ligger Vaxholms stad bra till. Det är resultatet av ett medvetet arbete med att minska miljö- och klimatpåverkan från inköpen av livsmedel. Det finns också ett tydligt arbete med att följa upp och minska matsvinnet från både köket och tallriken.

4.5 Vatten, avlopp och dagvatten

Roslagsvatten AB ansvarar på uppdrag av kommunen för distribution av vatten och hantering av dagvatten och avlopp inom verksamhetsområdet i Vaxholms stad. Vaxholms dricksvatten köps in från Norrvatten och under 2019 levererades 911 000 kubikmeter eller 165 liter per person.

En väsentlig miljöpåverkan från avloppsreningen är när det bräddar från ledningsnät och pumpstationer. Roslagsvatten arbetar med att förebygga risken för bräddning genom att förhindra att dagvatten läcker in i systemet samt att förbättra styrning och övervakning av pumpstationerna. Aktualisering av VA-planen pågår för att förtydliga för invånarna var och när utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp kommer att ske.

Reningen vid Blynäs reningsverk har fungerat bra under året och villkoren i miljötillståndet har klarats. De mindre reningsverken har drabbats av driftstörningar under delar av året, vilket har medfört att riktvärden för utsläpp av renat vatten har överskridits på Kullön och Karlsudd. Under

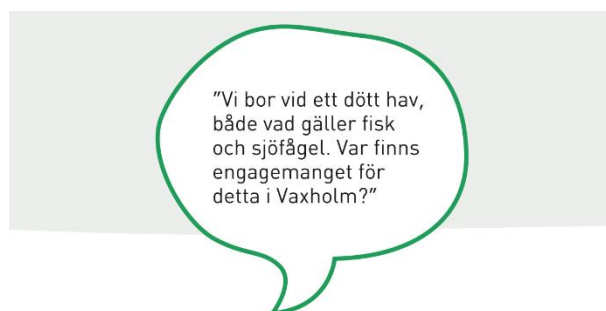
Året rötades och avvattnades 350 ton slam som efter behandling har använts för sluttäckning av Viks deponi i Vingåker. Biogas som uppkommer vid rötning används till uppvärmning av lokalerna. Reningsverken och alla pumpstationerna drivs med förnybar el.

Nederbörd som rinner över en hårdgjord yta blir till dagvatten. På sin väg mot havet fångas föroreningar och näringsämnen upp från atmosfär, väg-, fasad- och takbeläggningar. Vattnet innehåller också mikroplaster och partiklar från nedskräpning och slitaget av däck. Dagvattenrening kan bidra till att skapa attraktiva och funktionella vattenmiljöer. Ett exempel på det är Eriksömaren som invigdes under året. En dagvattenstrategi har tagits fram i samarbete med Roslagsvatten. Den har antagits i kommunfullmäktige och är nu ett viktigt styrdokument för vägledning i det fortsatta arbetet med dagvattenhanteringen.

I centrala Vaxholms finns ett behov av att förbättra dagvattenhanteringen och i samarbete med Roslagsvatten har utredning av området kring Johannesbergsparken prioriterats under året.

4.6 Hav och marina resurser

Miljö kvalitetsnormen, MKN för vatten är ett styrinstrument inom vattenförvaltningen, som beskriver den lägsta kvaliteten en vattenförekomst ska uppnå vid en viss tidpunkt. Det har fastställts kvalitetskrav för större sjöar, vattendrag och kustvatten där kommunen ska genomföra nödvändiga åtgärder för att uppnå dessa. Målet är att alla vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status. En stor del av Vaxholms vattenförekomster har måttlig ekologisk status.

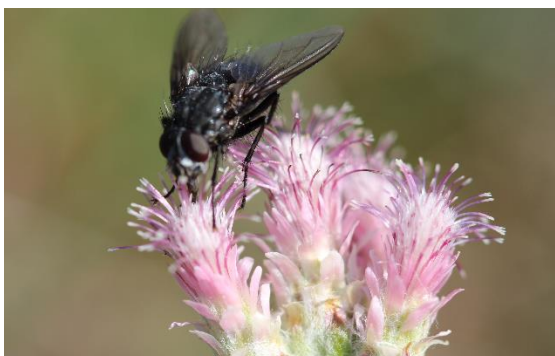
Figur 8 citat från medborgardialogen

En fiskinventering i Siviken har slutförts. Resultatet visar att viken har ett skyddsvärde som lek-, uppväxt- och födosöksområde för flera fiskarter och att det finns motiv för att instifta fiskeförbud under rovfiskens lektid.

4.7 Ekosystem och biologisk mångfald

Förlusten av den biologiska mångfalden är det allvarligast hotet mot den ekologiska hållbarheten. Som en följd av mänsklig aktivitet utrotas arter och ekosystem i en onaturligt hög hastighet. Det är därför oerhört betydelsefullt att både bevara och förstärka den biologiska mångfalden i Vaxholms grönområden och parker.

Under året har en inventering av insekter/pollinerare genomförts vid 63 platser på olika öar. Syftet var att få en jämförelse med tidigare resultat och att få fram en metod för att kunna följa upp utvecklingen av den biologiska mångfalden.

Vägkanter har liksom föregående år frösåts med ängsblommor till glädje och nytta för fjärilar och bin samt för oss människor. Arbetet har påbörjats med att bekämpa invasiva arter som till exempel björnlokan och parkslide. En strategi ska tas fram för att beskriva hur arbetet ska fortsätta.

Vaxholm stad äger cirka 300 hektar skog och ansvarar även för förvaltningen av enskilda träd på egna fastigheter. För att främja biologisk mångfald, rekreation och sociala värden krävs det att skogen förvaltas på ett hållbart sätt. I början av förra året drabbades skogen hårt av stormen Alfrida. Stora resurser har lagts på såväl akuta som mer planerade åtgärder.

Underhållet av våra skogar har varit eftersatt en längre tid. Riktlinjer för skogsförvaltning har tagits fram med syfte att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning av kommunens trädklädda marker. Genomförda insatser är bland annat inventering av stadsnära träd samt avverkning av träd med sjukdomar.

I Officersparken har en trädstig anlagts. Den som följer trädstigen genom parken kan ta del av dikter skrivna av svenska poeter på temat träd. Flera grönområden och parker har rustats upp med bland annat nya bänkar.

4.8 Förskolornas och skolornas hållbarhetsarbete

Alla förskolor och skolor upp till årskurs sex arbetar enligt grön flagg, ett lärandeprogram med certifiering inom hållbar utveckling som den obundna, ideella stiftelsen Håll Sverige rent håller i. Grön flagg arbetar med teman för livsstil och hälsa, närmiljö, vattenresurser, klimat och energi, konsumtion och kretslopp.

Dagligen genomförs konkreta aktiviteter inom skola och förskola för att miljöanpassa verksamheten och sprida kunskap om ekologi och hållbarhet. Några exempel är: matsvinn, ekologiskt klassrum med äggkläckning, sopsortering, energismart belysning, cykeldagen, östersjötema varje år med vattenprover och studier av djurliv (högstadiet), ekoprodukter och vegetariskt i cafeterian, och användning av återvunnet material i slöjd- och teknikämnen.

Odling inom stadens pedagogiska verksamheter har fortsatt under 2019 med plantering av bland annat bärbuskar.

För att uppmärksamma problemen med nedskräpning och få barn och unga att förstå att de inte ska skräpa ned deltar skolor och förskolor i kampanjen Skäpplockardagarna som arrangeras av Håll Sverige rent. Femton verksamheter deltog i kampanjen under våren, med sammanlagt 1500 deltagare, barn och vuxna.

4.9 Tillsyn

Södra Roslagens miljö- och hälsoskydds nämnd (SRMH) ansvarar för tillsyn av miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken och strålskyddslagen. Tillsynsmyndigheten genomför årligen tillsyn av enskilda avlopp i Vaxholm och bedömer att merparten av avloppen klarar nu gällande lagkrav.

Nämnden bidrar även med information och expertkunskap inom verksamhetsområdet, besvarar remisser samt deltar i kommunernas krishantering. Genom en målinriktad och effektiv tillsyn (som vid överträdelse leder till myndighetskrav) bidrar nämnden till en hållbar utveckling.

5. Ekonomisk hållbarhet

Följande globala mål kan kopplas till arbetet med ekonomisk hållbarhet i kommunen

- 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 10. Minskad ojämlikhet
- 12. Hållbar konsumtion och produktion

Ekonomisk hållbarhet handlar om att hushålla med ändliga resurser i dag så att även framtida generationer kan få sina behov tillgodosedda. Arbetet har fortsatt med att upprätthålla en kostnadseffektiv kommunal service så att skattepengar ger så stort värde som möjligt. En ekonomi i balans är en viktig förutsättning för god service till invånarna och för utveckling av verksamheterna. Staden är inte en vinstdrivande utan en värdeskapande organisation. En sund ekonomi är en viktig förutsättning för en hållbar framtid.

En god ekonomi skapar förutsättningar för hållbara investeringar. Ibland kan hållbara investeringar sänka kostnader på sikt men det finns också investeringar som skapar ett hållbart värde trots att det inte går att mäta i pengar.

5.1 Hållbarhet i mål och budget

Mål- och resultatstyrning skapar fokus och är en utgångspunkt för prioriteringar och styr organisationens utveckling. Hållbarhetsperspektivet har blivit väl integrerat i stadens mål- och resultatstyrning under året. Kommunen prioriterar hållbarhetsperspektivet bland annat med riktade investeringsåtgärder såsom energi- och klimatåtgärder på fastigheter och miljöbilsinköp.

5.2 Upphandling och inköp

Att ta miljöhänsyn och social hänsyn vid inköp och upphandling bidrar staden till en hållbar utveckling och till att nå lokala och nationella miljömål. Av stadens upphandlings- och inköspolicy framgår att miljöhänsyn och social hänsyn ska beaktas om upphandlingens art motiverar detta. Det är en fördel om miljökrav kan komma med tidigt i upphandlingsprocessen. Samarbetet mellan förvaltningarna har förbättrats under året samtidigt som upphandlingsenheten har utvecklat sina processer och arbetssätt.

5.3 För våra företagare och besökare

Näringslivsfrukost anordnas regelbundet av kommunen där det informeras om aktuella händelser. Företagen har möjlighet att träffa tjänstemän och politiker och ställa frågor. Det ger också möjlighet till nätverkande företagen emellan. Vid ett tillfälle har företagen fått information om Agenda 2030 och det pågående arbetet med hållbarhetsstrategin. Under året har även *Energi- och klimatrådgivningen* informerat om sin verksamhet.

Turistbyrån erbjuder broschyrer digitalt på webbsidan och minskar på så sätt på mängden upptryckt material. Besökare uppmanas att åka kollektivt till Vaxholm, med båt eller buss. Det finns cyklar att hyra på turistbyrån och det presenteras också som ett alternativ för att ta sig till besöksmål.

Det pågår ett aktivt arbete med att förlänga besökssäsongen och på så sätt skapa fler arbetstillfällen och en stabilare inkomst för företagen inom besöksnäringen. Staden ingår i samarbetet "Stockholm Archipelago" där fokus ligger på att göra Stockholms skärgård till en hållbar året runt destination. Vaxholm hade god tillströmning av turister hela sommaren. Antalet gästnätter ökade och Kastellet slog rekord med drygt 61 700 besökare, vilket visar att arbetet med föreningen Destination Vaxholm och medverkan i skärgårdssamarbetet Stockholm Archipelago genom Visit Stockholm börjar ge resultat.

5.4 Minska behovet av långvarigt ekonomiskt bistånd

Arbete med att minska behovet av långvarigt ekonomiskt bistånd har skett under året. Den digitalisering (automatiserat beslutsstöd inom ekonomiskt bistånd) som är implementerad syftar till att öka socialtjänstens möjlighet att arbeta klientnära med högre kvalitet. Under året har antalet nyan sökningar inom ekonomiskt bistånd ökat i förhållande till föregående år. Detta kan vara resultatet av en allmän avmattning i konjunkturen.

Stadens nyanställda jobbcoach har under året träffat drygt 80-tal personer som uppstår någon form av försörjningsstöd och som bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande. Dessa klienter fördelas på ungefär lika många av *långtidsarbetslösa/unga/sjukskrivna* och nyanlända. Jobbcoachen har även arbetat med rådgivning och med öppen mottagning i rådhuset en eftermiddag i veckan och kommit i kontakt med cirka 20 personer. Genom att matcha arbets sökandes profiler mot lämpliga arbetsgivare har det skapats förutsättningar för initiala anställningsintervjuer som ofta resulterat i olika former av anställningar, arbetspraktiker samt arbetsträningar. Övrigt fokus har varit att komma i kontakt med de lokala arbetsgivarna och erbjuda dem ett rekryteringsstöd. Samarbete har hittills initierats med 25 lokala arbetsgivare som haft ett rekryteringsbehov.

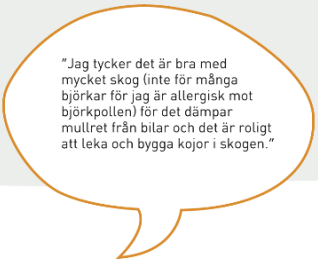

6. Framåtblick 2020

6.1 Politiska prioriteringar

Det politiska minoritetsstyret har tagit fram en vision och ett politiskt program som anger viljeriktning och prioriteringar för staden 2020–2022. Här lyfts några valda delar från programmet som visar på vad som prioriteras politiskt i den närmaste framtiden. Det ger en koppling mellan vision och vad som har definierats som utmaningar i hållbarhetsarbetet.

- *Vaxholm ska vara staden för alla oavsett i vilken kommun del vi bor och vilka ekonomiska förutsättningar vi har. Här ska vi kunna leva och arbeta i trygghet, med god hälsa, service och inflytande. God ekonomi är centralt för ett hållbart Vaxholm.*
- *Jämställdhet, jämlikhet och barnperspektiv ska genomsyra all verksamhet, fler ska ha möjlighet att arbeta i Vaxholm och vi ska erbjuda god omsorg och stimulerande verksamheter. Staden blir bättre och demokratin stärks när fler är delaktiga.*
- *Det ska vara enkelt att leva miljöriktigt och sunt och Vaxholm ska ligga i framkant i klimatarbetet och leva upp till den globala klimatöverenskommelsen, maximalt 1.5 grads temperaturökning.*
- *Cykel- och promenadstaden Vaxholm ska utvecklas, fler gångfartsområden ska införas, bättre cykelstråk och fler cykelparkeringar med tak.*
- *Stadens egna fastigheter ska försörjas av förnybar energi, att nyttja solenergi ska prövas.*
- *Fordon i kommunens verksamheter ska vara miljöklassade. Vid nyanskaffning ska i första hand elfordon köpas in.*
- *All mat som erbjuds i våra verksamheter ska tillagas lokalt och leva upp till krav på god miljö- och djuromsorg, vara klimatsmart och antibiotikafritt. Andelen matsvinn ska minska.*
- *Samtliga skolverksamheter ska leva upp till Håll Sverige Rents program grön flagg.*
- *Det ska vara nära och enkelt att återvinna.*
- *Det ska vara lätt att pendla till och från sysselsättning och bostad inom kommunen och till och från Vaxholm.*
- *Våra grönområden ska förädlas och bidra till biologisk mångfald.*

"Jag tycker det är bra med mycket skog (inte för många björkar för jag är allergisk mot björkpollen) för det dämpar mulletret från bilar och det är roligt att leka och bygga kojor i skogen."

Figur 9 citat från medborgardialogen

6.2 Hållbarhetsutmaningar framåt

Utmaningar på organisationsnivå

- Arbeta fram en hållbarhetsstrategi som innefattar både sociala och ekologiska och ekonomiska dimensioner med strategiska åtgärder fram till 2030.
- Implementera och koppla samman de för staden prioriterade globala målen med den ordinarie verksamheten.
- Integrera hållbarhetsarbetet i all kommunal verksamhet så att det utgör en självklar del i planering, budget, beslut och genomförande.
- Tydliggöra att varje styrelse, nämnd, tjänsteperson och bolag har ett ansvar för att vi ska röra oss i riktning mot målen.
- Koppla hållbarhetsstrategin till Vaxholms översiktsplan.

Hållbarhetsutmaningar kopplat till de globala målen

Följande analys baseras på de utmaningar som pekats ut nationellt/regionalt och som verksamheterna har lyft i kommunens *mål och budget, årsredovisning eller omvärldsbevakning*. Dessa redovisas under respektive globalt mål;

3. God hälsa och välbefinnande

I Vaxholm har vi generellt god självskattad hälsa i den vuxna befolkningen (81,1 %) och den har ökat sedan 2002 (75 %) i alla åldersgrupper utom i den yngsta, 16–29 år. Kvinnor rapporterar en sämre självskattad hälsa än män och ju lägre social position, desto sämre uppskattad hälsa. Kommunen har en växande äldre befolkning, 20,5% 65+ åringar, där förutsättningar för ett hälsosamt åldrande bör prioriteras. Våra verksamheter bör vara hälsofrämjande och vi bör fortsatt arbeta för goda levnadsvanor såsom fysisk aktivitet, goda matvanor och minskat drogbruk för att säkerställa hälsa och välbefinnande samt minska samhällskostnader och mänskligt lidande.

4. God utbildning för alla

Vaxholms stad har goda resultat i grundskolan: 92,7% klarar kunskapskraven i alla ämnen (2a i landet), 97,2% är behöriga till gymnasiet (2a i landet) och 72,3% har uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år (7a i landet) och inom 4 år 81,9% (2a i landet). Trots dessa resultat står verksamheterna inför utmaningar att möta ökande krav på att främja, förebygga och organisera för en kognitivt mer tillgänglig och trygg lärmiljö så att alla barn och elever når sin kunskapsmässiga och personliga potential. Behöriga pedagoger på förskolan, grundskolan och i fritidshemmen liksom en god elevhälsa är nyckelfaktorer men också en utmaning.

5. Jämställdhet

Sverige ligger i framkant i arbetet med jämställdhet men trots detta har män som grupp fortfarande mer makt och inflytande, äger mer och tjänar mer än kvinnor. Vaxholms stad behöver fortsätta arbetet med att lyfta könssegregerad statistik, utmana föreställningar om hur barn och vuxna förväntas vara, bryta könsskillnader i hälsa och i utbildningsresultat samt minimera våld både i det privata och i det offentliga rummet.

7. Hållbar energi för alla

Energieffektiviseringsarbetet i kommunens fastigheter prioriteras utifrån de fastigheter som använder mest energi och där en åtgärd ger bäst effekt. Investeringar i övervakning och styrning ökar möjligheterna att minska energianvändningen. Ökad dialog med verksamheter och brukare är en fortsatt prioriterad åtgärd för att påverka energianvändningen. Det finns ett behov av fortsatt utbyggnad av laddinfrastruktur för att möta omställningen inom transportsektorn.

8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Fortsatt fokus på att utveckla arbetstillfällena för alla grupper i kommunen, även dem som står långt ifrån arbetsmarknaden samt att öka andelen unga i jobb. Kommunen bör främja hållbar turism som skapar nya arbetstillfällena och gynnar lokal kultur och lokala produkter. Tydliggöra och efterleva kommunens värdegrund i samtliga verksamheter och arbeta för en inkluderande och trygg arbetsmiljö med hållbara medarbetare.

10. Minskad ojämlikhet

Vaxholm stad har goda möjligheter att motverka ojämlikhet av både barn och vuxna genom skola, omsorg och socialt stöd. Fullföljande av grundläggande utbildning, sysselsättning, bostads- och samhällsplanering samt kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga områden för minskad ojämlikhet. Arbeta för ett tryggt och säkert mottagande samt en välfungerande integration av nyanlända.

11. Hållbara städer och samhällen

Trygghet, service, kollektivtrafiknära, hållbart, tillgång till gröna- och blåttor är viktiga kvalitetsbegrepp. Det finns behov att planera för flera platser på särskilda boenden, samt lokaler för förskolor och skolor. Nya bostäder ger kommuninvånarna möjlighet, såväl unga som äldre, att bo kvar i kommunen. Tillsammans med Roslagsvatten förbättras återvinningscentralen samt möjligheterna till fastighetsnära insamling av förpackningar. Styrdokumentet *riktlinjer för ett hållbart byggande* är vägledande vid ny- eller ombyggnation. Arbetet med klimatanpassning ska fortsätta med fokus på dagvattenhantering och dricksvatten.

12. Hållbar konsumtion och produktion

Vid inköp av varor och tjänster bör vi ta hänsyn till hela livscykeln. Stadens långsiktiga investeringar behöver därför föregås av en livscykelanalys där olika effekter på miljö, hälsa och ekonomi ska ligga till grund för beslut. Kortsiktiga vinster på bekostnad av långsiktiga förluster på miljö, hållbarhet och ekonomi ska undvikas. Måltidsenheten fortsätter sitt hållbarhetsarbete genom att minska matsvinn, öka andelen inköpta ekologiska livsmedel, köpa närproducerat och laga mat från grunden.

13. Bekämpa klimatförändringarna

En stor utmaning lokalt, nationellt och globalt är skapa förutsättningar för ett klimatneutralt samhälle till 2045. I Vaxholm, liksom i andra pendlarkommuner, behöver biltrafiken minska till förmån för cykel-, gång- och kollektivtrafik. Samverkan regionalt är en förutsättning för att påverka aktörer som har ansvar för vägar och kollektivtrafik. Staden har en viktig roll att underlätta omställningen till förnybara bränslen inom buss, båt och färjetrafiken. Minskad plastanvändning ger positiva klimateffekter både i produktionen och i avfallsledet.

14. Hav och marina resurser

Dagvattenfrågan har blivit en allt viktigare fråga. Det ställs högre krav på rening samtidigt som befintliga lösningar inte är dimensionerade för klimatförändringarna. Roslagsvatten arbetar med att leda om dagvatten från spillvattenledningar för att minska belastning på reningsverken. Det leder till ett ökat investeringsbehov för dagvattenanläggningar. Inför 2020-2021 kommer Vaxholms stad bland annat fortsätta arbetet kring vattenfrågor där miljökvalitetsnormer (MKN) är vägledande. Målet är att alla vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status. En stor del av Vaxholms vattenförekomster har idag måttlig ekologisk status. Genom att ta fram lokala åtgärdsprogram konkretiseras arbetet.

15. Ekosystem och biologisk mångfald

Det finns behov av en långsiktig och strategisk planering för de gröna värden som finns i kommunen. Med utgångspunkt från analyser av bland annat ekologiska landskapssamband och grön infrastruktur kan en grönplan formas. Den blir ett viktigt strategiskt dokument som också är ett kunskapsunderlag för översiktsplanen, arbetet med klimatanpassning, bevarande av biologisk mångfald och ekosystemtjänster som t ex dagvattenrening och reglering av skyfall.

16. Fredliga och inkluderande samhällen

Demokrati och medborgarnas delaktighet är fundament i den kommunala strukturen. Kommunen bör fungera rättssäkert, inkluderande och icke diskriminerande vilket bidrar till ökad tillit. Från och med 2020 är FN:s konvention om barns rättigheter lag (barnkonventionen). Arbeta bör ske för att säkra att beslut och verksamheter inom kommunen utgår från konventionen. Kontinuerlig dialog med invånare och ett ökat ungdomsinflytande efterfrågas. Trygghet skall fortsatt prioriteras och arbete för att minska alla typer av våld och kris bör säkerställas.

Figur 10 Agenda 2030's Globala mål

Indikatorer som vi följer kopplat till de globala hållbarhetsmålen

Som ett första steg mot att implementera de globala målen i kommunens verksamhetsstyrning har de indikatorer som kommunens verksamheter använder för uppföljning och jämförelse med andra kommuner sammanställts i följande tabell. Det kan också ses som en indikation på hur långt vi har kommit i hållbarhetsarbetet och vad vi behöver förbättra.

Social hållbarhet

Mått		Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Länssnitt 2019
Grad av god psykisk hälsa (index 0-100) årskurs 9			58	53	57
Andel elever i åk 8 som är fysiskt aktiva (%)			72 %	71 %	
Elever åk 9 som inte dricker alkohol, andel (%)		70%	60%	64%	63%
Elever i åk 9 som har använt narkotika någon gång, andel (%)		9 %	9 %	9 %	10 %
Ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem 21+ ett år efter avslutad utredning eller insats, andel (%)		72 %	100 %	82 %	90 %
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)		74 %	71 %	69 %	78 %
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)		94 %	92 %	91 %	85 %
Nöjd Region-Index (NRI), Fritidsaktiviteter		61	61	63	60
Nöjd Medborgar-Index (NMI), Kultur		56	57	60	61
Behörighet till gymnasieskolan åk 9, andel (%)		94,20%	97,70%	97,80%	89,10%
Gymnasieelever med examen inom 3 år, andel (%)		67,30%	83,30%	76,90%	66,30%
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning hemkommun (genomsnitt)		15	14,9	15,4	14,4
Genomsnittligt meritvärde åk 9		241,3	256,9	257,4	246,7
Andel årsarbetare med förskollärlärolegitimation (%)		28%	31%	31%	28%
Andel lärare med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne(%)		75,40%	73,50%	73,50%	70%
Elever åk 5 och 8 som är nöjda med skolan, andel (%)		77%	78%	78%	74%
Elever i åk 2 som är nöjda med skolan (%)			97 %	93 %	
Elever åk 2 som är nöjda med fritids, andel (%)		98%	96%	93%	
Trygghetsindex		96%	96%	94%	91%
Elever åk 5 och 8 som känner sig trygga i skolan, andel (%)		92%	95%	93%	
Föräldrar som är nöjda med verksamheten förskolan, andel (%)		96%	96%	95%	93%
Föräldrar åk 2 som är nöjda med fritids, andel (%)		83%	88%	85%	
Föräldrar som anser att barnet känner sig tryggt på förskolan, andel (%)		98%	95%	98%	96%
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)		30,60%	34,50%	32,90%	31,40%
Kvinnor bland förtroendevalda kommunpolitiker, andel (%)		54,1 %			
Grad av god psykisk hälsa (åk 9) Index 0-100, flickor			50	51	50
Grad av god psykisk hälsa (åk 9) Index 0-100, pojkar			66	62	64
Nöjd Region-Index (NRI), Trygghet Kvinnor		73	75	75	54
Nöjd Region-Index (NRI), Trygghet Män		80	81	78	59
Nöjd Region-Index (NRI), Trygghet		76	78	76	54
Antal anmälda våldsbrott per 1000 invånare		4,2	4	3,1	9,5
Anmälda stöld- och tillgreppsbrott, antal/1000 inv		30	28,7	25	40
Valdeltagande i senaste kommunalvalet (%)		88,6 %	90,7 %	90,7 %	83,4 %
Nöjd Inflytande-Index (NII)		31	38	32	39
Gott bemötande vid kontakt med kommun, andel av maxpoäng (%)			85%	90%	90%

Ekologisk hållbarhet

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019		Länssnitt 2019
Antal laddpunkter för elfordon - publika samt egen regi		5	5	→	
Energianvändning kWh/m ² i kommunalägda lokaler		148	139	→	
Insamlat matavfall (kg/inv) (Roslagsvatten)	31	30	35	→	33
Insamlat mat- och restavfall, kg/person	237	223	218	→	
Ekologiska inköp, andel (%)	31 %	38 %	35 %	→	35 %
Utsläpp av växthusgaser (ton/inv)	2,7	2,7	2,7	→	
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%)		43,8 %	41,2 %	→	38,3 %
Avlopp som får godkänt vid inventering, andel (%)	70%	75%	79%	→	
Aktuell hållbarhetsranking av miljöarbetet	56	51	83	→	65
Nöjd Medborgar-Index (NMI), Gång och cykelvägar	51	51	51	→	56
Nöjd Medborgar-Index (NMI), Renhållning och sophämtning	62	64	64	→	64
Nöjd Region-Index (NRI), Bostäder	51	53	54	→	54
Nöjd Region-Index (NRI)	65	68	65	→	61
Nöjd Medborgar-Index (NMI), Gator och vägar	50	52	52	→	55

Ekonomisk hållbarhet

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019		BM 2019
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen- Totalindex	82	81	82	→	79
Nöjd Kund-Index (NKI) företagsklimat	68	69	60	→	71
Svensk näringslivsranking, enkät	164	181	171	→	84
Resultatavvikelse i procent av budget (%)	-16,10%	-7,10%	-2,50%	→	
Långtidsarbetslöshet 25-64 år i kommunen, andel (%) av bef.	1,3 %	1,1 %	1,7 %	→	2,7 %
Hushåll med ekonomiskt bistånd som erhållit bistånd i 10- 12 månader under året, andel (%)	27,7 %	32,3 %	32,3 %	→	31 %
Digitaliseringsgrad inom socialnämndens områden	21 %	35 %	42 %	→	38 %
Andel strukturerade och standardiserade metoder inom socialtjänstens område	18 %	28 %	48 %	→	52%
Heltidsanställda månadsavlönade, kommun, andel (%)	71 %	69 %		→	80%

Fig. 2 Till varje nyckeltal visas symbolen för det globala målet som bedöms ha den tydligaste kopplingen. Det kan vara fler mål som är relevanta för nyckeltalet. På nästa sida listas de 17 globala målen. Jämförelsen hämtas från RKA och andra kommuner i länet.

De globala målen

- 1. Ingen fattigdom
- 2. Ingen hunger
- 3. God hälsa och välbefinnande
- 4. God utbildning för alla
- 5. Jämställdhet
- 6. Rent vatten och sanitet för alla
- 7. Hållbar energi för alla
- 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- 10. Minskad ojämlikhet
- 11. Hållbara städer och samhällen
- 12. Hållbar konsumtion och produktion
- 13. Bekämpa klimatförändringarna
- 14. Hav och marina resurser
- 15. Ekosystem och biologisk mångfald
- 16. Fredliga och inkluderande samhällen
- 17. Genomförande och globalt partnerskap